

Op een paar kerkelijke vergaderingen is iets dergelijks reeds gezegd. In Friesland heeft men reeds gezegd, het afkeurenswaard te achten, mee te doen in een bepaalde Tent-campagne. Een Friesche Kerkbode schreef een artikel om te betoogen, waarom daar ter plaatse niet was meegedaan: de Kerk moet het doen.

Ik weet niet, of er voor de bepaalde actie ook nog een reden was gezien in den aard van het daar gebrachte Evangelie, dan of het adviseeren tot niet meedoen alleen gelegen was in de overtuiging, dat alle Evangelisatie-actie van de Kerk moet uitgaan, en dus nooit samengaan kan bestaan.

En als dat laatste het geval is, wat ik eigenlijk wel vrees, dan acht ik dat hier een meening zich begint baan te breken, die ons niet den goeden weg wijst.

Want voor een samenarbeiten bij een kortstondige actie gevoel ik zeer veel; onder bepaalde voorwaarden althans.

Mijn argumenten daarvoor hoop ik in een volgend artikel uiteen te zetten.

C. B.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

De voorgestelde liturgie der Geref. Kerken in Nederland en die der Kerken van Ned. oorsprong in Noord Amerika.

I.

In „De Reformatie“ van 30 Dec. 1932 begonnen we te schrijven, naar aanleiding van de Orde van Eeredienst, die aan de Generale Synode aanstaanden zomer zal worden voorgelegd, over wat de historie ons in dezen leerde in Noord-Amerika. In de gedachte, dat er voor de Kerken in Nederland wellicht iets uit te leeren viel. Reeds verhaalden we wat er in dezen tot stand kwam in de Dutch Reformed Church. Nu volgt een verhaal van wat er in dezen gebeurde in de Chr. Geref. Kerk — iets waarvan, zoo we zeiden, Dr S. O. Los het vorig jaar op de Synode die hij bijwoonde, nog de naklanken hoorde. Het is een tamelijk lange historie die we zoo kort mogelijk hopen mede te deelen.

Het begin dezer geschiedenis dateert van 1916. Volgens Artikel 30 der Acta van de Synode van dat jaar vroeg de Classis Illinois, dat de Kerkvergadering de wenschelijkheid zou uitspreken van meer uniformiteit in den eeredienst der Amerikaanse Kerken, een regeling, in welke de gemeente een meer actief deel zou hebben. De Synode sprak de wenschelijkheid van zoiets uit, niet alleen echter voor de bovengenoemde kerken, maar ook van de Hollandsch- en Duitsch-sprekende gemeenten, en benoemde een Commissie om met een welomschreven rapport de a.s. Synode voor te lichten. Dit werd in 1918 aangeboden. Het Rapport constateerde, dat er dringend behoefte was aan verbetering van den eeredienst. Er is gebrek aan overeenstemming. Te veel is overgelaten aan de vrijheid van den liturg. De dienst wordt niet door een leidende gedachte beheerscht. De verschillende elementen staan te veel als losse stukken naast elkander, enz.

Als beginselen die aan den dienst ten grondslag liggen werden de volgende genoemd:

a. Het wezen van den openbaren eeredienst bestaat uit een samenkomen van God met Zijn volk;

b. Tot het karakter van dezen dienst behoort gemeenschappelijkheid;

c. Het doel ervan is de verheerlijking Gods en de stichting der gemeente.

De kracht van het voorstel moest niet worden gezocht in groote vermeerdering van liturgische elementen maar in verbetering van wat we van de vaders hebben. Een weloverwogen, logische, zielkundige, uit goede liturgische beginselen opgebouwde volgorde. Aan de deputaten voor deze zaak, Di D. Zwier, L. Trap en Prof. W. Heyns werden Di H. J. Kuiper, J. Groen, en Drs Y. P. de Jong en J. van Lonkhuyzen toegevoegd en van deze vergrootte commissie kwam in 1920 een rapport — nu en voortaan in het Engelsch — over „Verbetering onzer Liturgie“.

Dat rapport hield in een voorstel voor drie diensten. Voor den morgendienst werd een liturgie voorgesteld die in wezen overeenkomt met wat de Nederlandsche deputaten voorstelden aan de Generale Synode van 1923, zooals we dit lezen op bladz. 139 v.v. van het Rapportenboek. Dat geldt ook de daar gevonden liturgie voor de namiddagsgodsdienstoefening. Zooals men weet behelste dat voorstel: belijdenis van zonden, gevolgd door het zingen van: „Vergeef ons onze schulden Heer“, enz. en „Verkundiging van vergeving der zonden“.

Wij herinneren er aan, wat zeker voor onze Nederlandsche lezers overbodig is, maar bij ons in Amerika niet al te goed bekend is, dat de Generale Synode van 1923 bijkans Art. 155 harer Acta uitsprak, dat eenheid in de liturgie aanbeveling verdiende en zooveel mogelijk moest bevorderd worden. Dat echter gelet op de veelvul-

dige en ernstige bezwaren tegen de voorgestelde „Orde van Liturgie“ het concept niet werd aangenomen. En dit stuk werd uitgeschakeld als deel van de taak der deputaten ad hoc. Voor zoover ons bekend is, eindigde daarmee in de Nederlandsche Kerken de verdere actie omtrent deze zaak, dat is, betreffende Belijdenis van Zonde en Verkundiging van Vergeving.

Maar niet alzo in de Amerikaanse Kerk. Deze besloot, bijkans Art. 26 harer Acta Synodi van 1920, om de Commissie in deze materie te continueren, om ons volk voor te lichten. Verder om dit rapport den kerkeraden ter overweging aan te bieden en ter classicale vergaderingen te bespreken, „opdat we alzo, zonder de gemeenten te verontrusten, op de e.k. Synode tot een bevredigend besluit kunnen komen, intusschen winst doende met de besluiten der Nederl. Geref. Kerken, die in deze materie óók voor besluiten staan.“

Edoch, dit besluit werd voorafgegaan door het oordeel, dat onze Kerken niet rijp waren om een besluit te passeeren. De Synode van 1922 ontving twee lijvige rapporten over de zaak en volgens Art. 37 werd geconstateerd, dat het nog de tijd niet was dat de Synode zich uitsprak over de beginselen in het Rapport van 1920, en allermint om er bij de Kerken op aan te dringen de nieuwe regeling in te voeren. „Toch zou het te betreuren zijn als de zaak hiermede verliep.“ De Commissie werd gecontinueerd. Zij zou de zaak verder in studie nemen en in de kerkelijke bladen toelichten, vooral vanuit een historisch oogpunt. Als gronden voor deze actie werden genoemd opgebrachte bezwaren, van principiële en praktischen aard, dat de materie nog niet genoeg was toegelicht, de zaak niet spoedeisend was, en dat te veel spoed haar wellicht zou schaden.

HENRY BEETS.

Het Una-Sancta-Comité te Deventer.

Een Deventer-blad deelt mede:

De P. Prins en De P. G. Kunst hebben aan het comité „Una Sancta“ medegedeeld, dat zij voortaan geen medewerking met dit comité meer kunnen verleen. In verband daarmee heeft ook de heer C. Oranje bedankt als voorzitter. Om het evangelisatiewerk voort te kunnen zetten, heeft zich een comité gevormd onder den naam van „Comité voor Stads-evangelisatie“. Dit comité is als volgt samengesteld: de heer P. C. Thijsen, voorzitter; de heer Joh. Stempfer, secretaris; de heer C. J. Odijk, penningmeester; de heer P. Sluis, algemeen adjunct; de heeren H. W. van den Berg, H. Bontsema, G. Bontius, C. Dilweg en De W. J. Koolman.

Na hetgeen ik onder Kerkelijk Leven indertijd heb opgemerkt in een briefwisseling met De Koolman, behoef ik hieraan niets toe te voegen.

Verschuiving van kerkelijke lijnen.

In het „Vrijzinnig Hervormd Amsterdamsch Weekbl.“ schrijft De B. J. Aris:

Hoe zeer de kerkelijke lijnen verschuiven moge ook blijken uit het debat, dat de Remonstrantsche predikant De Tjalsma zal hebben met zijn Ned. Herv. collega De Theesing over de „zonde“. Drie eeuwen geleden werden de Remonstranten de Ned. Herv. Kerk uitgezet, omdat zij afweken van de zuivere leer. Als wij nu de ook in dit blad gepubliceerde stellingen doorkijken, lijkt mij de Remonstrant Tjalsma dichter bij de oude leer te staan dan de Ned. Herv. Theesing. Ook hier: het kan verkeeren! Wanneer ik kiezen moest, op grond van deze stellingen, zou ik mij 't meest verwant voelen aan Tjalsma, alleen zou ik Ned. Hervormd willen blijven.

Een bewijs, alweer, dat het woord „kerk“ haast telkens een anderen inhoud heeft. Zooveel gebruiksmaten, zooveel zinnen.

„Onwaarsachtig“.

Naar aanleiding van de door Docent Van der Schuit gegeven afkeuring van het gebruik van het woord „onwaarsachtig“, dat als „profaan“ werd afgewezen, wijst een lezer me op een citaat uit een rede van De A. B. te Winkel, vice-voorzitter der Herv. synode (9 Jan. 1930, „De Standaard“, 10 Jan. 1930, 2e blad):

Van Rome weet ieder wat het wil. Van de Gereformeerde Kerken ook. Ook van de Hervormde Kerk? Men is zoo bang voor de onwaarsachtigheid welke door leertucht zal komen. Maar al klinkt het hard: door de dubbelzinnige uitdrukkingen, door de eigenaardige verhoudingen en bepalingen in de organieke reglementen en bepalingen in het Algemeen Reglement wordt de onwaarsachtigheid in onze huidige organisatie georganiseerd. Als men de onwaarsachtigheid niet wil, dan strijde men tegen de georganiseerde onwaarsachtigheid allereerst. Wat gaan er bij onze jonge menschen een idealen verloren. Juist door alles wat met onze organisatie samenhangt.

De Te Winkel zal dus voor het besef van Docent Van der Schuit wel het toppunt van profanatie bereikt hebben.

„Geen kerk in de politiek“, Van Boven.

Het wonderlijke artikel, waarin Prof. Visscher de Gereformeerde Kerken veroordeelde op dwaze manier, bracht de pennen in beweging. De Apeldoornse docent,

onzen lezers wel bekend, heeft den „stoeren kampvechter voor onze A. R. beginselen“ verdedigd tegen de critiek die Prof. Gr. uitbracht op diens stoere schelden. De Docent noemt de critiek van Prof. Gr. een „neerhalen“ van Prof. V., wel ja. En in verband daarmee heeft hij het over „boven-kerkelijke anti-revolutionaire beginselen“.

De lezer volge nu het lijstje.

In de politiek zijn de beginselen boven-kerkelijk, want we hebben er leden van verscheiden instituten.

In de kerk zijn de beginselen weer boven-politiek, want we hebben er antirevolutionairen, en staatkundig-gereformeerden, om van de rest maar te zwijgen.

We zitten dus voortdurend boven op mekaar, en dan nog wel met onze beginselen.

Voorts zijn de beginselen der kerk ook boven-vegetarisch. Ge hebt er vleesch-eters en planten-eters naar beginsel. Maar de beginselen der vegetariërs zijn natuurlijk weer boven-kerkelijk. Alweer boven op mekaar.

Voorts zijn de beginselen der kerk boven-economisch, maar die der economie boven-kerkelijk. En zoo staat het ook met de fascistische, de geheelonthoudings-, en andere beginselen.

Het wordt dus wel benauwd.

Ook onder anderen met de verkondiging van het Woord van onzen God, dat eigenlijk, dacht ik zoo, het eenige Boven-Kerkelijke was.

Maar nu moeten we eerlijk zijn. En belijden dat met al die boven- en onder-beginselen we ons stuur kwijt raken.

Want al dat boven-op-elkaar-gaan-zitten-om-de-minuut heeft tengevolge, dat we in de een minuut, als we „onderpolitiek“, maar „bovenkerkelijk“ zijn, mogen veroordeelen of doodzwijgen, wat we in de andere minuut, als we „bovenpolitiek“ en „onderkerkelijk“ zijn, mogen doodzwijgen of veroordeelen. Zoo wordt de „boven“ alles gaande Wet van God om beurten er „boven“ op gehaald, of er weer „onder“ geduwd. Zóó zijn ze boven, en zóó beneden. Of wil men soms beginselen los van Gods Wet?

En zoo zinken we naar den afgrond. Want het is pure wereldgelijkvormigheid: tegenover de „boven“ alles uitgaande Wet Gods om de haverklap een boven-en-beneden-beweging uit te voeren. Dat is het beste middel om te vergeten, dat ge er altijd „onder“ moet zijn, in alles, zult ge er altijd „boven“ zijn, in alles.

Weg met die boven-kerkelijkheid, die het zout smakeloos maakt. Noem kwaad-kwaad, noem laster-laster, noem de methode van wereldsche critiek wereldsch, al komt ze van Prof. Visscher, en al wordt ze gretig opgepikt, haast-je-rep-je, door Docent J. J. v. d. Schuit. Scherp oordeelen, dat zij goed. Maar toon dan ook, dat ge weet, wat ge zegt.

Pluriformiteit.

In het „Ouderlingenblad“ wordt een breed verslag gegeven van een door De W. H. den Houting gehouden rede te Leeuwarden. Sprekende over het pluriformiteitsbegrip merkt spreker op:

Wanneer de een of ander zegt: „we moeten niet enghartig kerkelijk zijn, want we moeten nu eenmaal rekenen met de pluriformiteit der kerk“, dan heeft dat laatste vaak de kracht van een toverwoord, waardoor wien nog wat in het midden zou willen brengen de mond opeens gesnoerd wordt. Maar dan moeten wij eens als wijlen Socrates zoo iemand even bij de knoop van zijn jas vasthouden en zeggen: „Laten wij nu eens de puntjes op de i zetten en zeg me nu eens precies, wat bedoelt ge daar mee, met die pluriformiteit der kerk“. En dan moeten wij eens volhouden. Ons niet laten afschepen met een verwonderd: „Maar dat weet je toch wel, dat is toch bekend genoeg?“ Wij houden ons maar stil van den domme en blijven aandringen op een nadere verklaring. Het zal gauw genoeg blijken, dat die niet gemakkelijk gegeven kan worden. Spr. bedoelt nu niet, wanneer wij met iemand te doen hebben, die in het geheel niet terzake kundig is en die er voor zal moeten uitkomen, dat heel dat praten over de pluriformiteit bij hem niet anders is dan het schermen met een leus, waar hij niets van snapt. Maar ook, als wij met een terzake kundige te doen hebben, bezorgen wij hem een paar moeilijke oogenblikken, als wij blijven aandringen op een nadere verklaring. Wat toch is het geval? Zoodra wij eens trachten het precies te weten te komen en dan bij onze groote mannen ter school gaan en eens gaan napluizen, wat zij met die pluriformiteit der kerk bedoeld hebben, komen wij tot de wel wat verbijsterende ontdekking, dat er aan dit begrip vrij ver uiteenlopende betekenissen gehecht worden. Om ons maar tot Dr Bavinek en Dr Kuyper te bepalen, daar toch al wat hier verder aan artikelen e. d. zou kunnen worden te berde gebracht op den een of den ander teruggaat — wel dan treft het ons, dat zij onderling niet onbeduidend verschillen in hun voorstelling van de pluriformiteit der kerk. Ja wat sterker is, dat wij bij een en denzelfden het nu eens in dezen en dan weer in dien zin gebruikt vinden, zoodat ge er telkens voor komt te staan, dat ge het eene oogenblik meent er achter te zijn, wat hij bedoelt met pluriformiteit der kerk maar even later tot de ontdekking komt, dat hij er toch nog of toch ook nog iets anders mee bedoelt.

Het is dan ook eenvoudig onmogelijk om kortweg te zeggen: „Onder de pluriformiteit der kerk wordt dit of dat verstaan“.

We gelooven, dat hier van de werkelijkheid een waar bericht geschied is.

Sibboleth, Sibboleth.

De „Wekker“-redacteur citeert van Prof. Bouwman de volgende uitspraak:

Wij voor onjuist stelling van term niet Schrift en er zoo licht afgeleid.

Hierna vol dit woord tot de iron Sibboleth

Het is al die opmerkingen „ker“. Die bevestigend bepaald „juist“ verschieven ver-

Als nu iem ophangt aan booleth.

Prof. B. is verbonden.

Als voort- „onjuist“ en moet men dan over De Ben kring zelf k in de formul zelfs ynder gevegen (wa andere n kwastie een

Een twee citaat van als authentiek tekst van h wat hierbov juist“ of „o Wat Doce juist“, maar

Onder di „Goudsche

Toen in neerde in Herv. Ke vormd is, genootsch geen vrie De Kerk zoo kerk dit gezele voorbeeld die door op des E voormann een vere instituees Op dit C onze ker in Indië daar een zending ding ste Vergel Indië. N nootscha nu tussc merken niet over ken wel daarin v verzaakt zij tegor onzen uit wat

„Tusse van ouc stann. P arheidst Indische door de lingen. Nu kan zich bes zij het l vleugels maar z aan der zij wak kringet meerde voor de staat h zich de kende Kerken de vrac het oog zijn, wa had to De o stants Kathol Kerk t haar E zoodoc